

NBRQ

31 Januari 2001

Kwantummechanica of quantummechanika

Volgens het oude Groene Boekje moest men 'quantummechanica' spellen. Volgens het nieuwe Groene Boekje moet men thans 'kwantummechanica' spellen.

De jongste spelling is lijnrecht in tegenspraak met de uitstekende etymologische regel die de spellingsbaasjes zeggen te hebben gehanteerd bij de jongste spellingwijziging: wanneer een woord uit een vreemde taal afkomstig is, dan dient men de gangbare transcriptieregels te hanteren. Vandaar dat men in Nederland allang 'Euklides' spelt en niet meer 'Euclides', 'Sokrates' en niet meer 'Socrates', 'mechanika' en niet meer 'mechanica', enz. Sla alle recente vertalingen van Atheneum, Polak & Van Gennep en van Ambo er maar op na – in dit geval is het zo dat men de Griekse kappa door een k vertaalt, niet door een c.

Zo stelden de spellingsbaasjes 'gynaekoloog' voor als nieuwe spelling voor vrouwenarts. Toen de vrouwendokters daar lucht van kregen, schakelden zij hun politieke lobby in, want deze armoedzaaiers wilden niet hun naambordjes en postpapier vernieuwen (zou als bedrijfskosten toch aftrekbaar zijn geweest, maar dit geheel terzijde). De spellingsbaasjes gingen door de knieën: 'gynaecoloog' is thans de 'juiste' spelling, want 'te zeer ingeburgerd'.

Dat de spellingsbaasjes 'kwantummechanica' voor dit hybride Latijns-Griekse woord dwingend zouden gaan voorschrijven, dat had werkelijk niemand kunnen bevroeden. Niet alleen omdat deze spelling twee keer etymologisch fout is: 'kwantum' moet 'quantum' zijn want afkomstig van het Latijnse 'quantum', en 'mechanica' moet 'mechanika' zijn want afkomstig van het Griekse woord voor werktuig, 'mechanike' (met de kappa).

Historisch gesproken is het trouwens de Duitse natuurkundige Max Born (1882-1970) geweest die het woord 'Quantenmechanik' in 1923 als eerste heeft gebruikt – dus ook wanneer men het woord als uit de Duitse taal afkomstig beschouwt, moet de spelling 'quantummechanika' wezen. Maar boven alles had niemand de nieuwe spelling verwacht omdat geen hond in Nederland ooit 'kwantum' heeft geschreven – natuurkundigen al zeker niet – en de spellingsbaasjes beloofd hadden alleen van de etymologische regel af te wijken

wanneer er sprake is van 'ingeburgerd gebruik'.

Waar was 'kwantummechanica' ingeburgerd? Niet bij de wetenschapsbijlagen van de dagbladen, niet bij het *Nederlands Tijdschrift voor Natuurkunde*, niet bij *Natuur & Techniek*. Indien 'mechanica', in plaats van het etymologisch correcte 'mechanika', ingeburgerd blijkt, dan zou 'quantummechanica' de goede spelling zijn, zoals in het oude Groene Boekje stond. Hoe zijn de spellingsbaasjes dan tot de aftandse spelling 'kwantum' gekomen?

Welnu, zij doorzoeken slechts de reguliere kranten en tijdschriften, inclusief advertenties, zodat journalisten met hun modegevoelige woordgebruik, met hun pi-sang-Nederlands en met hun handicap die het onmogelijk maakt een volzin op te schrijven die qua lengte de machten van de gemiddelde lezer van Ot & Sien niet te boven gaat, gaan uitmaken hoe of wij onze taal dienen te spellen. In de reguliere persproducten kwam het woord 'Kwantumhallen' regelmatig voor. Dus dan zal het ook wel 'kwantummechanica' wezen, zo hebben de spellingsbaasjes geredeneerd. De wetenschapsbijlagen van de landelijke dagbladen, het *Nederlands Tijdschrift voor Natuurkunde* en *Natuur & Techniek* zijn overgeslagen.

We zijn dus in een stadium van de beschaving aangeland waarin niet eens wetenschapsjournalisten, laat staan wetenschapsbeoefenaars, bepalen hoe men wetenschappelijke termen moet schrijven, maar het bedrijfsleven, in dit geval een tapijthandel. Dansen de spellingsbaasjes niet naar de pijpen van de middelmaat, dan likken ze de hielen van de commercie.

Daarom een advies aan een ieder die ooit in een krant of tijdschrift over bovengenoemde natuurkundige theorie zal schrijven: spel 'quantummechanika' en 'quantumfysika', of desnoods 'quantummechanica' en 'quantumfysica', maar maak geen dubbele knieval voor de domheid en voor de commercie. Dan zullen bij de volgende spellingronde (want Nederland zou ophouden Nederland te zijn wanneer die niet gaat komen), de spellingsbaasjes gedwongen zijn deze blunder ongedaan te maken.

F. A. MULLER